

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cu.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaiă bisericească-politică.**Anul XVI.****Blaj, 21 Iulie 1906.****Numărul 30.****Invitare de abonament.**

Cu începerea semestrului al doilea din anul acesta să deschide **abonament nou** la „Unirea”, cu prețurile indicate în fruntea foii. Deci rugăm pe **Onor. Cei** să binevoiască a-și renouă abonamentele de timpuriu. Totodată rugăm și pe **On. Abonenți** aflători în restanță să binevoiască a ne trimite fără amânare prețul foii, pentru ca aceasta să-și poată acoperi lipsele sale.

ADMINISTRAȚIUNEA.**Ordinațiunile lui Lukács.**

Privitor la cele două ordinațiuni ale ministrului Lukács, cari ținteau realizarea proiectului de lege berzeviczyan, deputatul Dr. Maniu, a interpellat în ședința din 11 crt., dacă ele mai sunt și astăzi în vigoare, și dacă actualul guvern le susține și le recunoaște de legale? Răspunsul lui Apponyi, deși declară din capul locului de nelegale amintitele proiecte, totuși nu e destul de clar și liniștitor, de aceea deputatul nu l-a luat la cunoștință, cerând dela ministrul Apponyi un răspuns mai concis și mai lămurit, care să fie în măsură de a liniști pe toți.

Reproducem după notițele stenografice, părțile mai importante din această interpellare:

Dr. Maniu: Între altele dispoziții ale guvernului anterior sunt două ordinațiuni, cari îndată la apariția lor au deșteptat cel mai adânc resens la mulți cetățeni din această țară. E vorba de ordinațiunile ministeriale emise sub nr. 72.000 și 72.001, prin cari fostul ministru de culte voia să reformeze instrucțiunea poporală. Conținutul acestor ordinațiuni sunt în contradicție cu spiritul legilor existente, încât guvernul Tisza n'a cutezat să le execute, ci prin proiectul ministrului Berzeviczy a cercat să realizeze dispozițiile prevăzute de guvernul anterior prin ordinațiuni.

Nu vreau să mă lupt cu mori de vânt probabil neexistente, nu vreau să mă ocup de conținutul acestor ordinațiuni, căci, abstract făcând dela conținutul lor, e cu neputință ca actualul guvern să le considere de valabile și de juste. De aceea mă restring la cetirea interpeleției (Aprobări). Și numai în cazul acela am să mă ocup mai pe larg de ele, când dl ministru de

culțe, spre adâncul meu regret, ar declara, că le susține. Interpelarea e următoarea (cetește): Interpelare Dlui ministru de culte în chestia ordinațiunilor cu numărul 72.000 și 72.001. a fostului ministru de culte Lukács György:

1. Are cunoștință dl ministru, că inspectorii regești eșecută ordinațiunile ministeriale a guvernului de mai înainte de sub nr. 72.000,905. și 72.001,905. și că pretind dela învățători observarea acestor ordinațiuni?

2. Considerând că ordinațiunile aceste cuprind dispoziții, cari sunt în contradicție cu legile existente și că regulează afaceri, cari cad în sfera legislațiunei; considerând că și ordinațiunile aceste emanează dela acelaș guvern, a cărui alte multe dispoziții au fost declarate nelegale și nevalabile din partea guvernului actual: ce atitudine ia d. ministru în chestia legalității acestor ordinațiuni? Execuția acestor ordinațiuni e compatibilă oare cu cerințele respectării legilor și cu constituționalismul? E aplicat d. ministru a lua dispoziții privitoare la retragerea acestor ordinațiuni nelegale, cari vatamă adânc dreptul autonom bisericesc?

Prezidentul: Interpelarea se predă dlui ministru de culte.

Ministrul de culte Apponyi: Cu permisiunea On. C. răspund pe scurt la interpellare, căci în general, răspunsul e foarte simplu, după cum e formulată interpellarea. E foarte natural, că dreptul nostru public nu ne permite să guvernăm pe baza ordinațiunilor, în contradicție cu legile existente (Aprobări). E foarte natural deci, că dacă vre-o astfel de dispoziție a guvernului anterior — eu unul n'am cunoștință — eu nu numai că nu voi pretinde executarea acestui ordin, ci voi opri dela executarea lui toate autoritățile, cari sunt sub conducerea mea. Toate lipsurile, cari se vor afla în legile noastre, în ori-ce direcție, dar mai ales în direcția întăririi statului național magiar, se vor acoperi prin crearea de legi corespunzătoare; dărnici un membru al acestui guvern nu va guvernă pe baza ordinațiunilor, nu va susține ordinațiunile emise și nu va cere dela organele subalterne executarea lor.

Mă rog să binevoiți a lua la cunoștință acest răspuns. (Aprobări vii. Mișcare pe băncile naționaliștilor.) Cum zic, n'am cunoștință...

Polit: Trebuia să ai cunoștință (Sgomot. Prezidentul sună).

Ministrul Apponyi: Să am iertare, dar nu puteam avea cunoștință despre executarea ordinațiunilor nelegale, decât dacă cineva mi-s'ar fi plâns. Și nu mi-s'a plâns nimeni. Chiar despre existența acestui ordin am aflat numai pe baza acestei interpelări. Plângere concretă n'am auzit până acum, și dacă voiu auzi, o voiu aplană în mod legal. Dacă organele de sub conducerea mea, au ceva dubiu, le voi îndemna să considere de neexistente ordinațiunile contrare legilor. Mai mult nu pot spune. (Vii aprobări).

Deputatul Dr. Maniu nu ia la cunoștință răspunsul ministrului, deoarece este

prea general și nu răspunde direct la interpellare. Căci nu e suficient a spune, că ordinațiunile, cari sunt în contradicție cu legea, se vor omite, iar celelalte se vor eșecuta, după cum vor afla de bine organele subalterne.

Se provoacă chiar la un ordin ministerial, prin care se urgitează eșecutarea unui ordin ministerial din anul trecut — și incheie astfel: Dacă așadar st. d. ministru află de necesar să se declare în privința unei ordinațiuni, atunci, fiind vorba de instrucțiunea poporală, trebuia să se declare și privitor la aceste ordinațiuni, căci organele eșecutive nu iau în considerare, că oare ordinațiunea e în conformitate cu legea sau nu, ci când vreau să vexeze publicul sau să-i facă neplăceri, eșecută ordinul, fără considerare la conținutul lui. (Așa e! pe băncile deputaților naționaliști). De aceea rog cu tot respectul pe st. d. ministru, să binevoiască a-mi da răspuns hotărît în punctul acesta. Nu cer să-mi răspundă numai decât, deoarece are drept să-mi răspundă la interpellare în interval de 30 zile. Rugarea mea respectuoasă e să binevoiască a scruta și a studia cauza aceasta, ca să ne poată da apoi un răspuns, care să ne liniștească pe toți. (Aprobări pe băncile deputaților naționaliști).

Obiceiuri rele.

Sub acest titlu s'a pus în discuțiune în unul din urii trecuți cestiuni de mare interes, cari ar trebui discutate cu cea mai mare atențiune.

Din aceea cauză, nu ca să desleg eu acele cestiuni așa de importante, ci ca să se deie ocazie celor mai chemați spre a-și espune verdictul, imi iau libertatea a lua parte la desbatere asupra lor.

În acel nr. s'a vorbit de binecuvântarea căsătoriilor mixte și cununarea fără pregătire. Înainte de a mă declara asupra acestor lucruri, fac observarea, că aceste lucruri nu să pot caracteriza de obiceiuri, pentru-că sub obicei ritual nu să poate înțelege, decât o acțiune religioasă, isvorită din cărțile rituali, excepționalmente și din tradițiune, care urmărește propagarea pietății.

Ori-ce altă acțiune e abus, ori nărev rău, care lipsă de conscriere nu are, căci legi pentru estirparea lor există, numai controla și pedepsirea celor ce nu le eșecută, e de lipsă. Prin urmare, preoții cari cunuuă sponsi fără pregătire trebuie aduși la ordine. Ațcum însă stă cestiunca căsătoriilor mixte. Binecuvântarea aceloră ar trebui regulată, încât preoțimea să nu vie în opoziție cu dispozițiunile superiorității, și să nu vateme nici interesele bisericii. Pe cum ne este cunoscut, superioritatea mai înaltă ecleziastică, cu scopul conservării

fiilor săi în religia catolică și a lățirii aceleia, pretinde dela cei-ce închie căsătorii mixte garanția, că toți fiii să vor crește în religia catolică.

Mintea sănătoasă, ne spune că acolo unde cucerire nu să poate face, biserica are de a se sili într'aceea, ca cel puțin să nu se piardă.

Deci dacă nu să va putea dobândi exoperarea unui contract, în care sponsii să se oblige la creșterea tuturor fiilor, în religia catolică, să se dobândească cel puțin aceea, ca partea catolică, și fiii de sexul său, să rămână catolici. Acest lucru însă să va putea dobândi numai în cazul, când se va avea în vedere aceea, ca între partea catolică, căsătorită cu acatolic, relațiunea de unitate cu biserica catolică, să nu se întrerumpă, ci ea și după aceea să rămână cu dragoste cătră biserica, la sinul căreia a crescut.

Denegarea binecuvântării însă, nici de cum nu întărește această „unire“.

Pentru-că căsătoriile mixte sunt de done felinri, unele sunt închiate între catolici și reformați, altele între neuniți și catolici.

Ce să ține de cele dintâie, chestia e foarte delicată. Cine a petrecut între calvinii, de sigur a observat, că îndată ce s'a făcut închierea sponsaliilor, rudeni, preot, cantor, toți să aruncă asupra părții catolice și cu tot felul de arme să silească a o îndupleca la trecere la calvinism. Prin urmare un gr.-cat., care să cunună cu un calvin, încă înainte de cununie e ispitit la trecere, punându-se neîncetat înainte privilegiul magiarizmului, de care are să fie împărțit. De aceea, ca copiii să devină gr.-cat. toți, nici nu să poate pomeni, tot ce să poate e să urmeze legea civilă. După cununie asupra părții catolice să încep pre-

siunile, nu într'atâta să treacă și ea, ci copiii toți.

Fiind preot în o comună amestecată cu calvinii, am făcut următoarele experiențe. Un calvin s'a fost căsătorit cu o gr.-cat., din căsătoria lor s'a născut un băiat și o fetiță. Băiatul a fost botezat la calvinii, fetița la gr.-cat., dar ce să vezi? Când copila a ajuns etatea de 6 ani, ea e dusă la școala de stat, și nu la cea confesională română gr.-cat. și înscrisă la școală ca ev. ref. Eu am auzit, și pe baza legii reclamez dela directorul școlii de stat copila, și o aduc la religie între gr.-cat. unde a și umblat fără de a face progres. Odată observ că lipsește, o rechem, dar abia să reîntoarce. Interpelez pe mamă, o fac atență la dorința de a o educa în religia ei, dar îmi spune, că bărbatul o forțază și pe ea și pe fată, să asculte religia calvină, că de acum să se pregătească la trecere, pe când va fi de 16 ani; că acela în înțelegere cu învățătorul de stat neîncetat lucră în aceea, și că ea are să poarte din această cauză o luptă grea.

Copila am readus-o la ascultarea oarelor de religie gr.-cat., dar până când, nu știu.

Alt caz. Îmi vine în parohie o părehe de oameni, ca servitori căsătoriți din altă parohie, bărbatul a fost născut din tată calvin, dar fiind-că acela a murit curând, l-a crescut mamă-sa în relig. gr.-cat. El nici nu s'a ținut calvin, nici pruncii nu i-a botezat la calvinii.

Odată însă fatalitatea îl pune în contact cu un advocat calvin, acela îi procură estrasul de naștere și îi documentează, că ei nu e gr.-cat. ci reformat, apoi învățătorul de stat, preotul calvin, reclamă dela mine copii de partea bărbătească la educare în

confesiunea calvină. Le fac promisiuni, ajutoare, favoruri, numai să nu se prefacă gr.-cat.

Așa luptă calvinii cu toate armele șovinismului contra românismului mai mult, decât contra religiei. În astfel de casuri, lupta preotului gr.-cat. numai atunci e încoronată de succes, dacă poate împedea închierea căsătoriei, dacă aceea s'a închiat, vorba nu e de succes, căci nu prea există parte calvină, care să se învoiască la educarea copiilor săi în religia gr.-cat., să se învoiască la trecerea aceluia, în șirul prigonitilor de Români, în șirul celor lipsiți de favorurile excepționale, ce le asigură azi stăpânirea magiarismului; pentru aceea e de sine înțeles, că preotul trebuie să poarte o luptă desperată pentru a împedea închierea astorfel de căsătorii. Dar dacă s'a închiat, ce are să facă?

Mintea sănătoasă ne spune, că atunci el are de a sili să dobândească trei lucruri, dezvoltarea unui simț de iubire față de religia catolică în soțul calvin, o dispunere la indulgență față de soțul catolic, că acela să-și poată exercia liber religia, și să țină un contact cu partea catolică, încât în ori-ce împrejurări să i-se adreseze cu încredere, ca unui părinte iubit.

Aceste trei lucruri numai prin binecuvântarea căsătoriei, să pot dobândi. Pentru-că dacă preotul catolic nu le binecuvântă căsătoria, o binecuvântă cel calvin, ei dar aceasta împrejurare el o folosește spre a deștepta un fel de ură în soțul calvin ori ref. în contra bisericii catolice și a instituțiilor aceleia; spre a-l face neobedient față de partea catolică, silindu-se la aceea, ca aceea să fie oprită a-și cerceta biserica, care a fost așa de tirană, de nici n'a voit a-l împărțasi de binecuvântarea căsătoriei.

FEUILLETON.

Spre deslegare.

I.

În viața întunecoasă a părintelui Vartolomeiu s'a aprins în sfârșit o stea luminoasă. Putea el s'o facă să se aprindă și mai în grabă, dacă era ca alții. De ce altă sunt făcute molitvele cele multe? Dar vezi că părintele Vartolomeiu nu era din pânura acestora. El nu s'a certat cu nimeni, de când l-a lăsat Dumnezeu pe lume, a trăit ca chip al blândetelor, mai ales de când murise preoteasa Salvina. Și e mult de atunci, Doamne multu-i! Părintele când se gândeste la vremile acelea, îi pare de multe-ori că a fost numai un vis, și dacă era cu cartea în mână, răsfoia mai departe prin ceaslov, vrând par'că să se deștepte. I-se părea de multe-ori, că de când preoteasa își lăsase pleoapele albe, ca de ceară, cu lungi gene de doliu peste luminile stinse, el nici nu mai trăise, ci a plutit așa pe o apă lină, foarte lină. Dar pe de-asupra acestei ape apăseau vecinic neguri grele, ce nu lăssau să străbată raze mai tari de lumină. Cum ar fi purtat el slujba, ce o avea, de nu era Zenovia, numai unul Dumnezeu știe. Dar când fata se opria mirată înaintea lui, și-i spunea cu ochii în pământ: „Auzi tată, trage a doua oară, nu te duci încă?“ Vartolomeiu trăsărea puțin, strângea cartea subsoară și pleca domol cătră biserică.

Așa trăise părintele o grămadă de ani, fetița era atunci de cinci anișori, și azi, ferească sfântul, s'apropie... Dar n'a spus la suflet de om, ce durere mănca din inima lui, dela o vreme poate nici el n'ar mai fi știut să spună.

Astăzi însă părintele Vartolomeiu nu mai are astâmpăr să stea în casă. În capul gol, cu fruntea luminată, iese meren în pridvor, ochii lui caută par'că trecători pe drumul ce duce pela porțiță. Și ca și când i-ar fi rudeni de aproape toți oamenii, ce măsură pe îndelete calea, așa privia părintele de cu drag la ei. În restimpuri nu știu ce tot cerceta prin curte, până ajunge la porțiță, o deschide încet, iasă în capul gol afară și îmbrățișază cu o privire caldă toată întinderea satului, ca și când ar fi averea lui. Când porțița se izbește în urma lui, el rămâne o clipă în loc, parcă-i așa de greu de ce a făcut, par'că îi rușine. Merge mai domolit în casă, dar nu peste mult, iese iarăși cu aceeași privire de lumină.

În sfârșit se hotărăște la ceva aspru. Ce sfântu, doar el nu-i legat acolo în curte. Ulițele toate-s slobode până la boltă. Drept că n'a tras de mult tăbac, dar acum așa o pufă are să vadă cum s'ar ridica din muștăile lui mari, fumul vânat. Pe drum îi veni gândul, că zău e prea mult, ce face dânsul: să meargă după tăbac el, pe care de atâta ani nu l-a mai văzut nimenea fumând. Și iar îi venia cu rușine, ca atunci la porțiță. Ei, dar omul cu rușinea nu trăiește în lumea asta! Și părintele Vartolomeiu merse ată la baltă și vâri în buzunar iarba dracului.

La întoarcere părea mai tare și mai

multămit cu sine. Când văzu la porțițe pe doi din bătrânii bisericii, se apucă cu ei la sfat, de era să nu-l mai gate. Oamenii se mirau de voia bună a popii, în restimpuri priviau în ochii lui luminoși, și nu înțelegau. Părintele Vartolomeiu la urma urmelor se năcăji rău: „Ei, las'o focului, ce-mi tot spuneți voi! Un păhar de vin nu strică nici când! Odată are omul bucurie, de ce s'o lași să treacă așa, ca și când ar fi o durere! Durere sunt destule. Ei, iac' așa! Viața asta dacă n'ar ascunde o bucurie, cel puțin una, n'ar plăti nimic.“

Cei doi rămăseră tot nemișcați și părintele se năcăji mai tare. „Apoi dacă nu vreți să-mi faceți și mie o cinste, rămâneți dar!“ Le-ar fi părut și lor așa de bine, credeți-mă, tare bine le-ar fi părut. Și Vartolomeiu se învârti în călcâiul cizmii, fără să le mai zică rămas bun.

„Stai părinte, păcatele noastre, stai că venim. Iacă amândoi cu cumătru Niculae. Cumsă nu vă venim părinte, păcatele noastre!“

Îl ajunseră în grabă și părintele își întoarse privirea mâniașă spre ei.

„Atâta țineți și Dvoastră la mine. N'am ce zice, bine vă stă. Adecă fețe bisericesti, și zice popa cătră o față bisericască mergi la dreapta, și fața bisericască pornește la stânga; să vii pe după amiază că avem adunare, și fața merge de dimineață la crășmă. Bravi poporeni, n'am ce zice!“

Vartolomeiu pășeste apăsat, răsflă din adânc, își ridică pălăria și-și duce degetele osoase prin părul lung, argintat aproape de tot.

„De unde să fi știut noi părinte ce-i pe sufletul D-tale! Să ne fi spus dela în-

Apoi a escita în partea catolică, dacă nu o ură cel puțin o înstrăinare de biserică sa.

Ba, denegând biserică catolică binecuvântarea căsătoriei, sponsul catolic ajunge fizice constrins a-și boteza, și pruncii la calvin, să le binecuvinte căsătoria; pentru că adresându-se la părintele calvin, acela o face numai pe lângă condiția expresă, că își vor și boteza acolo toți pruncii.

Ce urmări are dară denegarea binecuvântării căsătoriilor mixte?

Înstrăinarea soțului catolic de preot și biserică, dispunerea soțului acatolic, spre a împedea soțul catolic de la exercițiul religiei și botezarea copiilor la calvin. Și deocamdată pentru preotul calvin e destul, celalalte urmează de sine. „De ce să nu poată merge soțul catolic la biserică calvină, că doară acolo s'a cununat, și de ce nu pot frecuenta copiii la școală religioasă calvină, în care s'au botezat?” Zice mai departe preotul calvin căsătoriților.

Apoi la urmă adaugă: „Acum de ce să nu facă trecerea, că doară acolo li sunt căsătoriți părinții, acolo sunt botezați, aceea au învățat-o la școală. Cum vor ține o religie necunoscută?” Și așa pe încetul din cununarea soților își ia argumente, de a-și pregăti armele, pentru a-i îndupleca la trecere. Cum va sta chestia cu neniiții, vor ști cei ce au a face cu ei. Atâta pot zice și eu, că poporul nostru din lipsa de cunoștințe, nu are concept despre ce face. El nu vrea să știe, că a închiat căsătorie mixtă.

Pentru aceea ori-ce explicare sponșilor ori părinților e fără folos, ba de multe-ori atrage numai ură.

Raportul ăstora de cununii e de două feluri. Sau partea catolică rămâne în comună sau se duce în alta mixtă. Ori să strămută în parohie curat nennită.

Căsătorindu-se în comună ori altă parohie mixtă, partea catolică poate ușor să-și țină religioasă, numai la așa ceva să fie îndemnată și instruită.

Căsătorindu-se în parohie curat gr.-or. observarea religioasă e foarte îngreunată.

Ce are să urmărească acum preotul catolic în casurile aceste? Aceea, ca partea catolică să rămână mai departe credincioasă și cei puțin fiii aparținători sexului său să și-i crească în religia catolică.

Aci însă să ivește întrebarea prin refuzul binecuvântării căsătoriei oare ajunge la acest scop?

După părerea mea nu! Pentru-că prin refuzul binecuvântării în cazul prim i-să dă ocazie preotului nennit, de a se pune în contact cu sponsii, de a influența ca să-și boteze toți pruncii în confesiunea lui, să frecventeze toți pruncii biserică nennită, și așa ca și cel calvin, pe încetul să prepare trecerea.

În cazul al doilea, lupta preotului catolic e și mai grea. Pentru-că indiferentismul religios, lipsa de cunoștințe religioase dispun tare partea catolică spre trecere.

Ce e drept după lege nu o face nici unul, dar faptice exercează religia ca un nennit, și așa își crește și înscrie în matricule fiii sexului său.

Aci după a mea părere, preotul trebuie să insiste într-acolo ca partea catolică, și mai departe să se considere gr.-cat. în aceea să-și crească fiii.

Prin denegarea binecuvântării căsătoriei, aceasta însă nu să ajunge. Pentru-că refuzul binecuvântării, împinge partea catolică sub influența preotului nennit, care din cununie își formează drept la toate acțiunile religioase următoare: botez, mărturisire, cuminicare, iar pe încetul din aceea

să naște o trecere atât a părții catolice, cât și a pruncilor de sexul său.

Pe când dacă preotul catolic le-ar binecuvânta căsătoria, apoi iar ține în evidență, el i-ar pune sub evidența preotului catolic, mai de aproape niștința aceasta a lui s'ar paralisa.

Pentru aceea cred, că față de căsătoriile mixte ar trebui să se purceadă altcum. Preoțimea să fie față de ele mai zeloasă, să împedecă pe cât nu mai pot închierea lor; dacă s'au făcut, să nu deie uitării părțile căsătorite după acatolici, fără să se si-lească a le ține în iubire către religioasă catolică, ca barâm ei și fiii de sexul lor să nu piarză. Spre care scop să țină în evidență, dacă nu pot aceea, de unde s'au căsătorit, preoții mai aproape de parohia, unde petrec; să nu lasă ca să se înmatriculeze fiii acatolici în matricule, și să-i atragă la funcțiunile bisericei noastre.

Altcum biserică în loc de a cuceri, pierde. Aceasta în fine e numai o modestă părere, și bucuros mă învoiesc la aceea, că alții pot avea păreri mai potrivite. Să auzim dară, chestia e de interes.

—f—

CORESPONDINȚE. Știri școlare.

— Tractul Mediaș. —

Pe cum soarele cel strălucitor de pe cer, încălzește și luminează suprafața globului pământesc, crește și nutrește plantele, astfel și școala, ea încălzește, luminează, crește și nutrește inimile tuturor acelor, cari o cercetează. Foarte adevărat e proverbiul românesc: „Școala face pe omul, om.”

ceput: vine peste mine o mare primejdie. Și am fi sărit nu numai noi, ci am fi adus satul Sfinția ta. Nu-ți aduci aminte Sfinția ta, când erai tiner, — ce tiner? abia ne-ai fost venit popă, cu ce i-am plătit mișelului acela de Ionaș? Ști Dta bine. Să ne fi spus ce ai pe suflet, să ne fi spus că ai o primejdie...”

„Ce primejdie bade Gheorghe, cine ți-a vorbit Dta de primejdii? Năcazurile au trecut toate acum, bade Gheorghe! Pot zice că am făcut și eu ceva în viață! Da, eu greu, dar am făcut. Dumnezeu nu doarme! Pot zice și eu cu apostolul Pavel: lupta o am luptat, cursul l-am plinit.” Cei doi se priviră întrebători unul pe altul, se nitară apoi la popă și n'au zis nimic. Vartolomeiu se gândia la ceva foarte depărtat, căci s'a domolit cu totul și n'a mai zis nimic până ce n'au ajuns la porțiță.

„Acum dacă intrăm, bem câte un păhar de viu în sănătatea ei, în sănătatea lui, în sănătatea la amândoi! Eu, am mai bent, dar nu așa mult. Acum că sunteți și voi parcă am o sete mai mare. Dar știți tot în sănătatea lor.”

Badea Gheorghe când să intre pe porțiță tot nu se putu răbda să nu-l întrebe: „În sănătatea cui părinte?”

„În sănătatea Zenoviei și a lui, măi frate, ce mai întrebă?”

„Acum pe dumneai cum să n'o știm păcatele noastre că doar suntem de aici, dar el, celalalt, cine-i părinte?”

Părintele închiuse de-odată porțița și remaseră toți trei afară. Cum băuse înainte de amiază, ei care nu eră datat nici când și cu nici un fel de bețură se cam oțelise, și abia acum se deșteptase bine. N'a fost

beat, ferește Doamne, și de-a fost, mai mult s'a îmbătat de un gând frumos, decât de bețură. Dar când Gheorghe îl întreba de celalalt, Vartolomeiu se trezi de-odată mirat de ce a făcut. Îi pofti pe oameni să șadă pe iaviță, șeză și el cu o durere mare în față și în ochi. Ca să facă ceva, îi imbie să-și răsucească câte-o țigară. Rușinea, sfinția ce o simțise mai înainte, îl coplesii din nou, și pe lângă asta o greutate mare la inimă. Nu putea să le spună cine-i celalalt! Și a făcut tare rău, că a chemat pe oamenii aceștia. Pentru ce să le spună lor cine-i? Să le deie drept să intre în viața lor? Ce aveau ei cu popă și cu întreaga familie lui? Chiar nimic! Și vezi răutatea omului: vrea să-ți cunoască toate crețele inimii. A chemat însă pe oamenii aceștia la un păhar de vin, le-a spus mai multe, decât voia, și acum nu putea să-i lase așa nedumeriți. Ușor ar fi putut gândi: „Popă dela noi și-a scrinit mintea.” Ar fi avut el nu-i vorbă de ce să și-o scrintească până acum dar iacă Dumnezeu l-a ținut să ajungă limpede și ziua asta. Dacă nu trăia el, ziua asta poate nu sosia nici odată! Nu mai afla așa o bucurie mare în ziua aceasta, după cum le spusese fetelor bisericesti mai înainte. I-se împlinea un gând, dar însă după ce alte multe muriră, și numai pe frunzele veștede, ce acopereau frumșeta mare a celor dintâi, putu să răsară ca o floare târzie, fără miros, fără culoare deschisă, gândul acela, ce i-se împlinea acum.

Își răsuci și el o țigară, vorbea cu gura jumătate cu celea două fete bisericesti despre vreme și sămănături. Greutatea dela inimă îl apăsă tot mai tare, pe când ochii

lui priviau nemișcați prin dealni viilor din față, ca și când ar fi fost de sticlă. Ce vedea el acolo departe, era nespus de frumos. Tinereta lui sănătoasă, dorul lui de muncă în șirul anilor de școală, planurile lui pentru viitor, și ca într-o grădinuță de crini, vedea curetenia de suflet și dragostea mare ce a fost intrupată în Salvina. În fata aceea de oameni bogăți și mândri, care fără voia părinților a venit să deie un înțeles vieții lui. La icoana aceasta rămase mult cu gândul și cu inima. Tot dorul lui de viață, întreaga fericire curată a zilelor petrecute împreună, toată măreția lui de-odată, întreaga firea lui de om luminat și învățat, se treziră, se aprinseră încă odată în sufletul ce a lăncezit atâta vreme, și de lumina aceasta s'au împrăștiat negurile, ce i-se păreau că plutesc meren peste el. Își văzu viața atâta cât a ținut fericirea, într-o strălucire depărtată, își văzu viața, cum ar fi putut să fie tot mai frumoasă, tot mai atrăgătoare. Undeva vedea pe Zenovia, tineră, frumoasă, cum grijește într-o casă curată de piatră. O privi mult, așa, cum ar fi dorit el s'o știe, fără să clipească din gene, până ce doi stropi mari i-se strecurară dintre pleoapele lungi. Dar aceasta a fost cea din urmă înviere a vieții și a dorințelor lui. Se linișți îndată ce trecură vedeniile acelea frumoase, ca duse de aripi moi, albastre de mătăasă. O liniște mai mare ca ceea de mai înainte. I-ze părea că acum poate vorbi foarte ușor cu cei doi prietini. Poate să le spună tot-tot. Nu-i cu nimic mai mult, decât ei, mai înainte și-a închi-puit numai că-i mai mult, decât ei, că stă la o înălțime mai mare, că ar fi o rușine pentru dânsul să spună cu cine și-a logodit-tata, și cine-i celalalt din casă.

Acum, când toate popoarele din lume să nisuesc din toate puterile a înainta în știință și cultură. Acum, când și poporul nostru românesc începe a cunoaște binefacerile și foloasele învățării, și acum când fruntașii poporului nostru românesc luptă cu tărie, pentru binele și înaintarea acestui popor, cu drag prind condeiul în mână și voiu, ca după modestele mele puteri a arăta On. cetitori starea învățământului din districtul protopopesc gr-cat. al Mediașului. Poporul român gr-cat. din acest district înainte de aceasta cu vre-o 15—20 de ani, era acoperit de un vâl al întunecului, pe cum acoperit este soarele, când să ivesc asupra lui nori negri întunecoși, pentru-că nu avea școli, nu avea învățători calificați, abia de se afla în întreg tractul vre-o 2—3 școli cu vre-o 2 învățători calificați.

Dumnezeu însă, carele s'a îngrijit și să îngrijește de toate făpturile sale, nu a voit a mai lăsa acest popor a orbeca în întunec printru poporul săsesc, a cărui conlocitor este — și carele deși e un popor sărguincios, și mai înaintat decât poporul nostru, e tot-odată și un popor egoist. Îmi permit a-l numi astfel din acel motiv, că deși ei (sași) aveau școli bune și învățători calificați, dar nu am aflat, ca în școlile lor (înțeleg dela sate) să fi primit educațiune vre-un prunc al poporului nostru.

Nu, pentru-că ai noștri nu erau primiți în școlile lor, ci din contră erau persecutați și nebăgați în samă. Cu toate acestea, astăzi lucrurile s'au schimbat. Sub actualul protopop s'a edificat școli frumoase în Ațal, Blăjel, Dârlos și Proștea-mare; iar celea vechii s'au renovat. Prin zelul său s'a nisuit mai departe să se reguleze salariile învățărești după lege, parte din repartiție pe popor; iar parte prin ajutor de

Omul care putea să fie mai mult ca alții, omul superior altora, murise într'insul.

Îi părea acum că-i foarte aproape cu sufletul de cei doi. Zise foarte așezat.

„Vezi dacă ne-am gătat țigările să mergem în casă să bem un păhar de vin în sănătatea Zenovii și a dascălului Ion Bradu, cu care e logodită Zenovia, și o va lua peste o săptămână.“

În casă, între păhare, Gheorghe își mai deslegă limba. Zise încet părintelui: „A mai fost învățător dlui, că se vede om în vârstă. Așa 38—40 ani.“

„Ei da, a mai fost“ zise înecat părintele Vartolomeiu.

„Și, nu se vede că ar fi trecut ușor prin viață. Se arată pe față!“

„Vezi bine că nu! Cine trece ușor prin viață? Par'că noi ne jucăm?“ — și părintele se încrunță iar, se mânie, dar numai pe o clipă. Apoi, miat, se aplecă tare spre badea Gheorghe, și-i șopti: „E vădov. A mai fost odată însurat, dar aceia n'a trăit. Are trei copii dela ea. Ce să faci, ei, ia spune-mi dta dacă ști, ce să faci?“ — și-l privia bolnav, întrebător?

(Va urma.)

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

stat. Apoi s'au adus învățătorii calificați, așa încât din 2 învățători, câți erau mai înainte astăzi, sunt 17, toți zeloși și bine calificați, în mijlocul cărora cu fruntea ridicată să poate prezenta, căci și străinii îi laudă, ceea-ce să poate dovedi și prin faptul, că cu ocaziunea unei adunări învățărești, inspectorul regesc Dr. Szabó Mihály s'a exprimat, în vorbirea sa, că s'a simțit foarte bine în mijlocul nostru, și încă cu atât mai vărtos, că s'a convins, că nu mai are a face cu „régî dászkekkel“, ci cu oameni culti, inteligenți și bine disciplinați.

Pentru ca să se poată vedea starea învățământului din acest district protopopesc află de bine a publica rezultatul examenelor din acest an școlar:

În comuna Agârbicium, unde funcționează zelosul învățător Ilie Câmpău, rezultatul examenului a fost eminent. E de în-sămnat, că acest harnic învățător, pe lângă zelul ce l-a arătat față de școală, s'a distins și prin instruirea tinerimei din acea comună, lucrând pentru înaintarea poporului împreună cu colegul său învățătorul gr-or. — dând teatre și concerte.

În comuna Ațal, unde a funcționat, ca învățător scriitorul acestor rânduri, conform raportului trimis Preaon. Oficiu protopopesc, rezultatul a fost eminent.

În comuna Basna, unde funcționează tinărul învățător Laurențiu Moldovan, rezultatul a fost laudabil. În comuna Blăjel, a cărui învățător e George Porime, rezultatul a fost eminent. În comuna Brateiu, unde a funcționat ca învățător George Samoilă, rezultatul examenului a fost eminent.

În comuna Chesler, a cărui învățător este Ilie Ban, rezultatul a fost bun. În Dârlos, rezultatul a fost eminent, învățător e Ioan Pavel.

În comuna Frâna, rezultatul examenului a fost bun, învățător este Ioan Dragomir.

În Ibișdorf, unde funcționează ca învățător Mihail Cucu, la a cărui examen subscrisul încă a luat parte, rezultatul a fost eminent. M'am convins despre acest învățător, că lucră cu tot zelul pentru înaintarea și luminarea acestui popor, căci deși numai de 2 ani se află în aceia comună, pe lângă progresul dovedit cu pruncii de școală, a compus un cor, bine instruat, dând teatre etc. Poporul din această comună poate fi mândru cu susnumitul învățător.

În Moardaș, rezultatul a fost bun, învățător e Corneliu Banciu.

În Mediaș, unde funcționează ca învățător Isidor Dopp, rezultatul a fost eminent.

Cum-că învățătorul Dopp, e unul dintre cei mai zeloși se poate dovedi prin faptul, că lucră pe toate terenele pentru binele și luminarea poporului nostru. Aproape în fie-care an se produce cu teatre, concerte etc. a căror rezultate sunt demne de toată lauda.

În comuna Moșna, unde deși școala s'a deschis numai în anul acesta, și deși prelegerile la aceasta școală s'au început pe la finea lui Novembre, totuși rezultatul examenului a fost laudabil, învățător este Ioan R. Poșă.

În Proștea-mare, unde a funcționat ca învățătoare doamna Irina Coșciuo, rezultatul examenului a fost laudabil.

În Răvășel, rezultatul examenului a fost bun, învățător e Ștefan Pop.

În comuna Șeica-mică, rezultatul examenului conform raportului trimis Preaon. Oficiu protopopesc, a fost puțin suficient. Ne miră mult împrejurarea, că în această comună, unde funcționează tinărul învățător Ioan Aldea, și carele e bine calificat, aproape în fie-care an să trimit slabe rezultate despre progresul dovedit. Ne întrebăm, că ce e cauza acestor slabe rezultate? Oare nu neînțelegerile dintre conducători?

În comuna Velișiu, unde a funcționat tinărul învățător Ioan Pleșa, rezultatul a fost laudabil.

În Șoala, învățător e Ioan Mihu, rezultatul examenului a fost eminent.

Din acestea rezultate să poate vedea, că acest district înaintează cu pași repezi, și că aproape toți învățătorii sunt la culmea chemării lor.

Să vede mai departe, că șeful tractului Preaon. Dn Ioan Moldovan, a cărui însușiri sufletești sunt altele și frumoase, prin destoinicia sa a știut, atât de bine a-și organiza districtul său, carele la venirea sa a fost unul dintre celea mai misere și disordinate, încât merit neperitor și-a câștigat, pentru îngrijirea de instrucția acestui popor sărac și odinioară neconsiderat.

Prin dibăcia sa, a deschis inimele și a luminat spiritele acestui popor, ca să simtă și să vadă, că pot avea un viitor strălucit, dacă se vor îngriji de înflorirea bisericii și a școlii, cari sunt celea mai scumpe mângâiere din lume.

Ațal, la 4 Iulie n. 1906.

Mihail Tătar
învățător.

Nr. 52—1906.

Concurs de primire în Seminariul junimei române gr-cat. stud. din Blaj.

1. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe anul școl. 1906/7 în Seminariul junimei române gr-cat. dela gimnaziul gr-cat. din Blaj, prin aceasta sunt avizați, că termenul concursului de primire (se primesc numai gimnaziști) este 14 August st. n. a. C. Cererile de primire sunt a se adresa Prea Veneratului Conzistor Metropolitan din Blaj, și în ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut, nu au fost elevi ai seminariului junimei, cererile au să fie instruite cu *estras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de vaccinare*. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acuratețe și să declare, că cunosc deplin toate condițiunile de primire și să obligă a-le împlini pe toate. Ca rezoluțiunile să se poată expeda francate, petenții sunt rugați să alăture marcele postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt de a se plăti: 8 cor. ca taxă de înscriere, 250 cor. pentru cazart, vîpt, luminat, spălat; încălzit și în caz de lipsă medic și medicină; 2 cor. taxă de scaldă; 6 cor. taxă pentru scrobitul rufelor; așadară cu totul 266 cor. la an, fără scrobit 260 cor. Taxa de înscriere, de scaldă și de scrobitul rufelor are să se plătească toată deodată cu ocaziunea înscrierii, suma de 250 cor. în două, respective patru rate anticipative astfel, că în 1 Septemvrie cu ocaziunea prezentării sunt a se plăti cel puțin 76 cor. respective fără scrobit 70 cor. În caz de două rate, rata primă va fi de 136 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de 130 cor. și se va plăti în 1 Februarie; în caz de 4 rate, rata primă va fi de 76 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de

70 cor. și se va plăti în 15 Noembrie, rata a treia de 60 cor. și se va plăti în 1 Februarie, rata a patra de 60 cor. și se va plăti în 15 April. Sumele acestea sunt atât de mici, încât numai primindu-le regulat și anticipative să poate satisface atâtor trebuințe, câte sunt cu susținerea și îngrijirea elevilor. Astfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timpul său.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine: a) o carte de rugăciuni; b) 4 părechi de schimburi de pânză sau giolgiu, bune; c) cel puțin 6 batiste; d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin 4 părechi de ciorapi sau de obiele; e) 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearceafuri) de pus pe saltea; f) 2 perini și 4 fețe (de perini); g) 1 țol sau plapomă și 2 lepedee de plapomă; h) 2 lepedee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lână și colorate nu sunt bune, căci nu să poate ajunge la uniformitate); i) atâtea bilete (formatul biletelor de vizită) câte bucăți de rufe, vestimente și încălțăminte au; l) 1 cuțit, 1 furcută, 1 lingură, 1 pahar și cel puțin 3 serviete; m) 1 perie de vestimente și 3 de încălțăminte; n) cel puțin 3 ștergare și 2 pepteni, unul des și unul rar. Pe rufe și vestimente trebuie cusut întreg conumele și cel puțin litera inițială a numelui de botez. Rufele și vestimentele neînsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea proviziunea întreagă și anume: a) locuință în sale mari, sănătoase, luminoase și provăzute cu toate celea delipsă; b) vîpt întreg, adică dejun, prânz, ojină și cină. La dejun vor avea lapte cald cu pâine, la prânz 2—3 felii de mîncări, la cină 1—2 felii. La prânz în zilele de dulce va fi zupă cu carne, carne cu sos și mîncare groasă cu carne, eventual zamă acră cu carne și mîncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post zupă de legume, mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă; Duminică și în sărbători și prăjituri. La ojină pâne cu poame ori alte asemenea. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mîncare groasă cu carne, iar în zile de post mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă; c) Spălatul, eventual și scrobital rufelor; d) Luminatul în timpul recerut; e) Încălzitul în timp de iarnă; f) În caz de morb medic, medicină și îngrijirea de lipsă; g) Scaldă caldă în timpul iernii amăsurat prescrierilor igienii. Afară de acestea superioritatea să va îngriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cât să poate să fie ajutați în studiere.

5. Părinții în decursul anului școlastic să nu trimită la adresa sau la mâna elevilor bani, ci banii să vină la adresa superiorității, carea se va îngriji să le procure requizitele de școală, cărțile și celealalte ce le sunt de lipsă. Asemenea nici mîncări să nu le trimită, căci seminarul îi prevede cu celea de lipsă. *Mîncările ce părinții cu toate aceste le-ar trimite fiilor săi, se vor împărți între toți elevii, în caz de cantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.*

6. Părinții sunt avizați, că pentru eventualele stricăciuni făcute de fiilor lor, sunt respunzători și vor avea să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru obiectele, ce să strică prin folosire, fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdăunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie st. n. înaintea superiorității seminariile însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde acestia vor plăti taxele de lipsă și vor da în samă obiectele și lucrurile elevilor, și li-se va designa mobilierul destinat spre folosința elevilor.

Blaj, 12 Iuliu 1906.

Emilia Vicu,

rectorul Seminarului junimeii române gr.-cat. stud. din Blaj.

REVISTE.

Roma. Subsecretarul de stat a afacerilor străine, Pompili, răspunzând în camera deputatului Galli, a declarat, ca neînțelegerile dintre Grecia și România nu puteau lăsa indiferent guvernul italian. Italia fiind legată cu cele două țări prin legături de sinceră amicitie și fiind doritoare, ca noue complicații să nu se adauge celor, cari și așa tulbură regiunea balcanică. Chiar dela începutul conflictului am căutat, atât la Atena cât și la București, a spune cuvinte împăciuitoare, cari însă nu au fost primite, cum spera guvernul italian, care voiește să se mențină strict imparțial și nu poate să se pronunțe asupra diferendului. Acțiunea Italiei, de a-și asuma protecțiunea cerută de România, nu numai că a fost bine primită de guvernul elenic, dar încă acesta a declarat, că nici o altă putere nu ar fi fost mai agreată pentru această sarcină. Am fi fericiți, dacă mandatul, ce ni-s'a încredințat, ne-ar putea da ocaziunea de a găsi terminii unei concilierii.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pe sama bisericii gr.-cat. din Venetia-infer. au binevoit a dona: Marta I. Mohanea din Comana-infer. suma de 200 cor. Ioan Stoica Comanarel. pentru procurarea cărților lit. 100 cor. Ana David Morar din Ohaba. un rând de vestimente sacre în preț de 100 cor. Văd. Vista V. Aldea din Șinca-veche. un rând de vestimente sacre în preț de 120 cor. David Urs din Șinca-veche. un rând de vestimente sacre. în preț de 100 cor. Gheorghe B. Vraciu din Venetia-infer. un candelabru în preț de 50 cor. Primească binevoitorii donatori cele mai sincere mulțămite. iar bunul Dumnezeu să le respărească însușit. Venetia-infer. în 5 Iunie 1906. — *Emilian Aldea*, adm. parohial.

„Traian și solii Dacilor”, acesta e titlul unui frumos tablou în colorii, reproduc după originalul aflător la expoziția română. Autorul acestui tablou e profesorul *Alexandru Pesmeriță* dela Turn-Severin. Copia e de 77x57 cm. și costă 1 cor. 50 bani. Se află de vânzare la tipografia arhidiecezană. Recomandăm cu căldură procurarea acestui tablou, care va fi podoabă a fie-cărei case românești.

„Luceafărul” nr. 11—12. apărut zilele acestea, se prezintă foarte frumos. Publică portretele deputaților români și câte-va scene dela alegerea de deputat din Someșu-mare, apoi prosă de Cioflec, Petrescu și Meșter, poezii de Goga, Borcea și alții. În Cronică e chipul bătrânului Florian Porcius, mort săptămânile trecute și a dnelor Clara Maniu și Maria Cosma, prima, și actuala presidentă a reuniunii femeilor române sălăgene, care și a serbat de unăzi jubileul de un sfert de veac al existenței sale.

Sfântire de biserică. Curatoratul bisericii gr.-cat. din Csáki-Gorbó. invită la consacrarea nou terminată bisericii gr.-cat., ce se va consacra la 12 August n. 1906. prin Excelența Sa Dr. Victor Mihályi de Anșa, arhiepiscop și mitropolit gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Sub durata misei cântările bisericesti le va esecuta un cor mixt sub conducerea P. On. D. Aron Papiu, profesor de cânt. După actul sântirei va urma prânz comun, în pavilionul de vară din gră-

dina școalei și apoi petrecere de vară, în favorul nou terminată bisericii gr.-cat.

Petreceri. Tinerimea română din Boarta invită la producțiunea teatrală împreună cu joc. ce se va aranja Duminică în 22 Iulie n. 1906. în localul biroului din loc. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecii jubimei române din loc.

— Inteligența română din Hepria-rom. și jur. invită la petrecerea de vară, ce să va aranja Duminică în 22 Iulie n. 1906. în localul școalei. Venitul curat e destinat pentru provederea recnisitelor necesară la școală.

— Tinerimea română din Dicioșmărtin și jur. invită la petrecerea de vară, ce o aranjază în 2 August n. a. c. (ziua s. Ilii) în sala cea mare a hotelului „Național”. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

— Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur. invită la petrecerea de vară, ce se va aranja în Murăș-Uioara în hotelul erarial la 29 Iulie. Venitul curat e destinat în folosul bisericii gr.-cat. din Turdașul-român.

— Inteligența română și tinerimea academică din jurul Reteagului. va aranja la 12 August n. 1906. în comuna Reteag. în noul edificiu școlar gr.-cat. petrecere de vară. Venitul curat este destinat în favorul s. bisericii gr.-cat. din loc.

Asigurați-vă! Acesta e cuvântul aproape poruncitor, ce trece ca un fulger prin urechile tuturor. ne atinge mintea și face să se deștepte voia, gata de a-l urma. Asigurați-vă pentru ceasul morții, ca să aveți cheltuielile necesari pentru îngroparea voastră; asigurați-vă viata, ca să puteți lăsa urmașilor vostri o mică avere, pe care altcum n'ati fi putut-o cruța; asigurați-vă pentru vremea, când puterile voastre slăbind, nu va veți mai putea câștiga pâinea de toate zilele; asigurați-vă copilele voastre, ca să aveți ce le da zestre, în ziua nunții; asigurați-vă grâul, fânul și toate edificiile câștigate cu osteneală îndelungată, pe cari un chibrit, un joc de copii, le poate preface în prav și cenușe. Iată câte-va pilde, cari așa de mult spun:

În 15 Octobrie 1903. M. P. din Feneș, lângă Zlagna. s'a asigurat pe casul de moarte în favorul soției sale. Pe bărbatul deplin sănătos deja după 2 ani și 5 luni însă îl ajunge moartea nemiloasă. El plă-tise ca premiu abia cor. 525.60. și cu toate acestea văduva primi în 21 Maiu 1906. dela banca de asigurare „Transsylvania” din Sibiu. întreg capitalul asigurat de cor. 4000.— bani gata! — Informații da și reacția foii.

Necrolog. *Veronica Agrișianu* născ. *Petrisor*, soția preotului nostru din Bociu, după lungi și grele suferințe. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 2 Iulie 1906. în anul 44. al etății și 21-lea al fericitei sale căsătorii, împărțită cu s. taine ale muribunzilor. *Fie-i țărâna ușoară!*

Nr. 106—1906.

(22) 1—1

Licitațiune minuendă.

Pentru renovarea internă a bisericii gr.-cat. din Săcărâmb (Nagyág) dieceza Lugojului, cott. Hunedoarei, adică adaptarea Corului, ridicarea unui Iconostas și edificarea unei Sacristii. — conform planului, se va ține licitațiune publică în 29 Iulie n. 1906. la 2 oare p. m. Spesele preliminate sunt 3581 cor. 50 fil.

Condițiunile de licitare, planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial; deci P. T. întreprinzători, artiști, pe cum și măiestrii zidari și bărdasi, cari voiesc a face aceste lucrări an se depună ca vadiu 10% din suma preliminară.

În cas că nu se vor afla licitanți, cari se ieie asupra-și întreaga lucrarea, atunci se va licita fie-care lucru deosebit.

Săcărâmb, 14 Iulie n. 1906.

Ioan Armeama
curator I.

Augustin Blăganu
paroh-protopop gr.-cat.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare.)

În biserica creștină din evul mediu sunt acuzați cu fapte spiritiste: *strigoii*. O vânătoare formală s'a fost făcut în contra lor mai cu samă prin veacurile XV, XVI și XVII. Dar prin aceasta nu vreau să zic, că toți strigoii și strigoaiele, câți au fost condamnați, ar fi fost adevărați strigoii. Nu. Partea cea mai mare din ei de bună samă că n'au fost vinovați.

Persecutarea lor o promovă deoparte legislațiunea de pe atunci, de altă parte pofta de răzbunare și ignoranță. Căci fuseseră mai înainte eretici cu cult obscen, cum erau indeosebi *Albigensii* din veacul XIII. un ram al Bogomililor,¹⁾ și de aceea legile de pe atunci, ca să-i poată înfrâna, sancționaseră pedepse foarte aspre contra lor: arderea. Unicul mijloc de scăpare era să-și mărturisască greșeala. Stând astfel lucrul, și luând în considerare ignoranța oamenilor de pe timpul acela, în ce privește științele naturale, e ușor de explicat, că de câte ori vedeau ei la cineva o calitate oare-care neîndatinată, de ex. frumuseța rară, grăsimia, etc. numai decât era acuzat, că e strigoiu. Și el sermanul, dacă voia să scape de pedeapsă, trebuia să spună, că e strigoiu.

La acestea să se mai adaugă întrebuițarea beuturilor amestecate, pregătite din fel de fel de plante veninoase, cum erau: speciile laptelui cânelui (*Euphorbiaceae*), *aconithum lycoctonum*, *atropa belladonna*, *datura stramonium*, *hyoscyamus niger*, etc. Prin întrebuițarea lor oamenii deveniau un fel de cataleptici, și strigoitul era gata. Să se mai adaugă și răutatea oamenilor, carea voină să-și răzbuie, era gata să acuze pe ori-cine cu strigoierie.

Dar pentru aceea totuși n'aș putea zice, că între mulțimea de strigoii presupuși, să nu fi fost și medii spiritiști adevărați după ce vedem că spiritizmul era lăsat la toate popoarele, și cunoscut în lumea veche. Dela cei vechi el a trebuit să treacă și la evul mediu, mai cu samă, dacă luăm în socotință dorința și curiozitatea omului de a intra în legătură cu lumea nevăzută.

De altcum chiar și dacă n'ar fi nimica adevărat din strigoieria evului mediu, încă tot n'ar urma, că spiritizmul să fie monopolul, ori o invențiune a timpurilor noastre, căci pe cum am văzut ne întâlnim cu el în istoria păgânilor de astăzi, și a celor din vechime. „Trebuie să declarăm“, zice *Dr. Lapponi*,²⁾ „că noi nu aflăm nici o deosebire esențială între magia și necromanția din timpurile trecute, și între spiritizmul din timpul nostru; din contră vedem o asemănare, care ne face să conchidem, că sunt același lucru“. Iar spiritistul *Stanislau de Guaita* numește spiritizmul: „magie ceremonială“. ³⁾ În fine spiritistul patentat: *Papus*, — căruia i-se încredințase din partea congresului spiritist din Paris (1889) clasificarea școalelor spiritiste, — studiând chestiunea se pronunță, că: a tracta despre părțile constitutive ale omului, — luând de bază învățătura ocultistilor, ar însemna atâtă, cât: „a face un tractat întreg despre magia practică... După părerile ocultistilor“, continuă el, „spiritizmul și magnetizmul (animalic) sunt două odrasle ale magiei vechi: știință profundă, propusă în templele vechi, după ce trecuseră deja cei chemați peste probele teribile“. ⁴⁾

Articolul VI.

Hipotezele inventate pentru explicarea fenomenelor spiritiste.

Vrând să expunem hipotezele, cari s'au propus în decursul timpului pentru explicarea fenomenelor spiritiste, intrăm într'un labirint, din care nu mai ieșim, de nu vom avea un fir conducător. Hipotezele sunt multe, și încă foarte multe, pentru că mai fiecare experimentător cearcă să explice fenomenele spiritiste, după cum lătaia capul. Crookes în cartea despre spiritizm,⁵⁾ le reduce la 7 clase.

În *clasa I.* pune: hipoteza acelora, cari nu vedeau în fenomenele spiritiste alta, decât niște șarlatanii ordinate.

În *clasa a II-a:* hipoteza acelora, cari credeau că întreg spiritizmul ar fi o halucinațiune.

În *clasa a III-a:* hipoteza acelora, cari voiau să explice fenomenele spiritiste, ca produse de nește lucrări conștiente, ori neconștiente ale creierului.

În *clasa a IV-a:* hipoteza, că fenomenele spiritiste ar fi produse de spiritele necurate.

În *clasa a V-a:* hipoteza, că fenomenele spiritiste ar fi produse de nește ființe misterioase și nevăzute, cari ar trăi pe pământul nostru, și s'ar arăta la anumite ocaziuni, prin diferite semne.

În *clasa a VI-a:* hipoteza, că fenomenele spiritiste ar fi produse de sufletele morților.

În *clasa a VII-a:* hipoteza, că fenomenele spiritiste ar fi produse de anumite puteri psihice, de cari s'ar folosi anumite ființe înțelegătoare.

Noi cu primele două hipoteze nu ne ocupăm, pentru că acestea proprie nici nu sunt hipoteze de a explica fenomenele, căci ele neagă pur și simplu realitatea faptelor. Așadară ne ocupăm numai cu celelalte hipoteze.

Aceste cinci hipoteze le reducem la trei. Una este *hipoteza animistică*. Cei ce țin hipoteza aceasta, vreau să explice toate fenomenele spiritiste, pe baza unor puteri, cari ar rezida în mediu și în cei de față; în sufletul mediului și în sufletele celor de față. Hipoteza aceasta concade cu hipotezele propuse în *clasa a III-a* a lui Crookes. — A doua este *hipoteza spiritistă*. Aceasta vrea să explice fenomenele spiritiste ca produse de spirite, fie ele spirite bune, ori rele, sufletele morților. În hipoteza aceasta se cuprind hipotezele din *clasa a IV-a*, a *V-a* și a *VI-a* a lui Crookes. — A treia este hipoteza *animistă-spiritistă*, carea împreună cele două hipoteze de mai sus. Aceasta e hipoteza lui Crookes.

I. *Hipoteza animistă*. Aceasta s'a propus într'o mulțime de forme, de cătră învățații: Kodge, Faraday, Lombroso, Paul Janet, etc. Abia apărea o formă și oamenii o părăsiau, luând alta. Motivul, pe cum ne spune profesorul Porro,¹⁾ era, pentru că toți aceștia voiau să elimineze din fenomenele spiritiste orice ingerință a ființelor din cealaltă lume. Și așa, după ce nici una nu da răspuns îndestulitor, pentru explicarea fenomenelor spiritiste, trebuia să se formeze alte și alte hipoteze nouă.

Forma primitivă a hipotezei acesteia, era hipoteza *fluidului magnetic*.

Deja de pe timpul lui Mesmer se presupunea, că ar exista un fluid magnetic răspândit prin toate corpurile, fie acelea cerești, fie pământeste. Fluidul acesta se credea deosebit de fluidul magnetic mineralic de pe atunci, și de aceea se numia: fluid magnetic verital. Dând deci spiritiștii de hipoteza aceasta a magnetiștilor sau hipnotiștilor, au împrumutat-o și ei, și i-au pus în cărcă toate fenomenele spiritiste. Alții au botezat fluidul almintrea. Unii l-au numit: fluid eteric; alții l-au poreclit: fluid biotic sau vital, fluid electric, electro-magnetic, electro-dinamic. Baronul *Carol Reichenbach* (1788—1869) a inventat *od-ul*, iar fluidul acela universal, pricinitorul fenomenelor spiritiste, l-a numit: fluid *odic*; *Baine* i-a dat altă numire: *spirodic*; iară *Thury* din Geneva l-a numit: *psihodic*. Acesta ar fi „un fluid nervos, care ar străbate prin toate materiile, fie acelea organice ori anorganice; iară influința, care ar deprinde-o sufletul în depărtare, prin mijlocirea fluidului acestuia, o numește: *putere enetică*“. Așa descria fluidul acesta Crookes la 1871. În timpurile mai aproape de noi s'a presupus: fluidul *nervos radiator*, și fluidul *isteric*.

(Va urmă.)

¹⁾ Hașdeu. Cuvinte din bătrâni, București 1879, tom. II. pag. 248.

²⁾ Ipnotismo e Spiritismo, pag. 198.

³⁾ Essai sur les sciences manditis, Paris 1890, pag. 16.

⁴⁾ Compte rendu du Congrès spirit, Paris 1890, pag. 61, la Franco, op. cit. pag. 283.

⁵⁾ Franco op. cit. pag. 326.

¹⁾ La Civiltà Cattolica seria XVIII. vol. V. pag. 412. fascic din 15 Febr. 1902.

Dracul în școală,

Povestire populară, tradusă după Bolanden de
Augustin Paul.

(Continuare).

11

Preotul a pătruns la moment reaua intențiune a inspectorului față cu Gerstle; sentimentul său de dreptate se revoltă.

„Nu vreau să intru în discuția chestiei, dacă intervenția parohului pentru o procedare justă față cu învățătorul seu este sau nu o depășire a atribuțiilor sale“, zise el nu fără emoțiune. „În tot cazul nici domnul inspector n'are voie să-și depășească atribuțiile, dând note după buna lui plăcere și nu după rezultatul inspecției“.

„Aceasta e o aroganță din partea dvoastră și o suspițiune, pe care o resping“, zise infuriat dr. Frick. „Dacă continuați a vorbi în acest ton cu mine, atunci am să mă plâng contra dvoastră la guvernul i. r.“

Prospectul de a fi avertizat de guvern nu putea să-l împiedece pe zelosul preot de a sări în apărarea învățătorului șicanat. Laidelin nu eră omul, care de frica de oameni sau de interes personal să fi devenit necredincios sublimiei sale vocațiuni.

„Poftim“, răspuse Cunibert. „Amenințarea dvoastră, nu poate să mă împiedece de loc de a face aceea, ce-mi comandă datoria“.

„Dvoastră vă depășiți sfera atribuțiilor“, afirmă funcționarul în ton aspru. „Gerstle nu e învățătorul dvoastră cum ziceți, el nu stă cu dvoastră nici într-o legătură legală, căci noi avem în Austria școli neconfesionale. Chiar primul paragraf al legii de instrucție spune: „Suprema conducere și supraveghiere peste întreaga instrucție și educație este de atribuția statului!“ Cum poate așadar un paroh să vorbească despre învățătorul său? Dvoastră sunteți însă și acuma tot în noroiul vechei școlii confesionale și de aici vine aroganța dvoastră“.

Dușul de apă rece, vărsat cu multă mulțumire de cătră francmason peste odiosul preot, părea a-și fi făcut efectul deplin, căci Laidelin privea mut înaintea sa și nu replică un singur cuvânt.

Triumfător observa acum dr. Frick pe cel umilit, pe când țărani simțiau o adevărată, intimă, compătimire față cu mult stimatul și meritosul preot, iar pe grosolanul inspector erau mândri. Judecând după expresia fizionomiei lor, ei deplângeau nu numai tratarea necuviincioasă, căreia fu părtaș parohul lor, ci și impotența lor proprie și defectele lor oratorice, spre a putea sări cu eficacitate în ajutorul celui asuprit.

Dar tăcerea lui Laidelin avea un alt motiv. El își cunoștea iritabilitatea sa naturală și se silia acum să o înfrâneze.

„Reproșul dvoastră dle inspector nu e justificat, fiindcă izvorește dintr-o falsă înțelegere a vorbelor mele“, replică el în fine liniștit. „Am numit pe dl Gerstle, *învățătorul meu*, nu pentru că ar sta sub conducerea mea, ci pentru că este învățător în parohia mea. Așa zic și locuitorii comunei, *învățătorul nostru*, iar copilul, *învățătorul meu*! Și tocmai de aceea, fiindcă dl Gerstle este învățătorul nostru, noi îl compătimim pe dânsul și-l apărăm împotriva ori-cărei nedreptăți, ce s'ar plânui în contra lui. — Nu sunteți și voi de aceeași părere?“ întrebă el pe conzilierii.

„De sigur, — aceasta este și părerea noastră!“ confirmară aceștia.

Dr. Frick observă numai decât iscusita și importanta trăsătură de șah a parohului și se puse acum la pândă.

„Îmi dați voie să vă rog dle inspector a ne spune, pe ce motiv voți dvoastră a propune înlăturarea meritosului nostru învățător?“

„Pe motivul, că cunoștințele lui nu sunt la nivelul cerințelor programului școlar. Gerstle lucrează numai pentru catechism, toate celealalte obiecte le neglijează. Repet, — noi avem școli neconfesionale, pe când Gerstle se mișcă mereu în cadrul școlii confesionale. El poate să fie un prea bun acolit al preotului, educând copiii în credința religioasă, ceea ce eu însă trebuie să regret și să desapro; căci învățătorul trebuie să promoveze *știința, nu credința*, de unde urmează, că Gerstle trebuie să fie eliminat din învățământ“.

Desconziderarea credinței religioase ofenză adânc pe paroh. El nu putea să primească fără opoziție disprețuirea religiunii.

„Ceea ce dvoastră desaprobați la învățătorul Gerstle, după convingerea noastră formează tocmai gloria și onoarea lui“, replică el. „Problema cea mai sublimă a vocațiunii sale, adică educația religioasă-morală a tinerimei, a înțeles-o nu se poate mai corect. Frica lui Dzeu și moravuri evlavioase a inculcat el copiilor și le-a dezvoltat mai departe prin învățăturile sale și bunul său exemplu. Ce folosește știința multă, fără sentimente curate și purtare creștinească? Și învățații cei mai mari, pot să fie oameni răi. Chiar și știința multă îl face pe ateu cu atât mai periculos. Aceasta a recunoscut-o dl Gerstle și a educat o tinerime, care îi servește atât lui, cât și întregii comune spre onoare“.

„Ați caracterizat bine omul, — tocmai din cauza aceasta nu mai este bun pentru școală noastră neconfesională“, răspuse dr. Frick. „*Din creștini evlavioși — să facem oameni civilizați*, — iată tendința școlii noastre“.

„O tendință foarte periculoasă!“ răspuse preotul. Noi preferăm evlavia creștinului... civilizațiunii omului imoral“.

„Cel civilizat este întotdeauna moral“, afirmă funcționarul. „Cel civilizat este virtuos în puterea civilizațiunii sale, creștinul în puterea fricii lui Dzeu, — iată diferența!“

„Faptele vă contrazic și natura omească de asemenea“, replică Laidelin. „Inclinațiile perverse înăscute și aplecarea spre patimi nici o civilizațiune nu le poate îndrepta pe drumul virtuții — numai credința religioasă, grația divină și frica lui Dzeu o pot face aceasta“.

„Dogme teologice!“ observă ironic francmasonul.

„Și faptele?“ continuă Laidelin. „De doisprezece ani avem în Austria școala neconfesională, a cărei liberă funcționare a produs deja multe fructe regretabile. Tineretul își perde acum prea ușor credința religioasă, devine moșic, impertinent, destrăbălat, lenș și lipsit de ori-ce avânt ideal“.

„Dvoastră dați un certificat înfiorător despre instituturile noastre culturale“, strigă inspectorul.

„Un certificat meritat!“ replică serios parohul. „Ascultați, vă rog sentința unui organ nu clerical, ci a unui organ liberal“,

și scoase din buzunar un ziar și ceti: „*Viena, 12 Mai*. Sălbătăcirea mereu crescândă a tineretului nostru iea proporții îngrijitoare, chiar primejdioase pentru viitorul Austriei. Învățătorii se plâng de moșicia și destrăbălarea școlărilor. Industriașii se plâng de reaua educație, de fudulia, vânătoria după plăceri și trândăvia ucenicilor lor, cari nu știu nici scrie, nici socoti cum se cade. Părinții se plâng de neascultare și fuga de muncă a copiilor, ale căror nizuințe nu sunt îndreptate spre progres în branșa lor, ci numai spre fleacuri și plăceri sensuale. Numărul punșășilor minori crește din zi în zi. Copii de zece ani se sinucid, plictisiți de viață ori din cauze futele, chiar și din amor nefericit. Acestea sunt niște stări deplorabile, împotriva cărora trebuie să se facă ceva altfel întreaga evoluție culturală și chiar existența Austriei devine problematică. Școala noastră neconfesională nu a produs rezultate bune.“

„Aceasta a scris-o un amic al școlii confesionale“, zise Dr. Frick.

„Espresiunea simpatiei pentru școala confesională și a antipatiei pentru școala neconfesională devine din ce în ce mai frecventă în ziarele serioase, acesta este un lucru natural!“ răspuse Laidelin.

„Pentru un funcționar nu ziarele, ci dispozițiunile legale sunt normative“, replică Dr. Frick. „Prin urmare trebuie să insist asupra eliminării lui Gerstle“.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

„*Sămănătorul*“, Revistă Literară. Anul V. Nr. 27. cu următorul sumar: N. Iorga, Un poet basarabean: C. Stamati. — C. Moldovan, Mirăslău (poesie). — X., Cugetări. — Em. Gârleanu, Uitat (nuvelă). — Ecaterina Pitiș, Pe cărare de pe munte. (poesie). — C. S. Hasnaș, Sonet. — I. M. Marinescu, Unei copile (sonet). — C. R. Codin, Obiceiuri la nunți. — Dinu Ramură, Târziu (poesie). — V. Negri, Doină (poesie). — N. Iorga, Cronică. În Supliment: Paraclisul dela Hurez: Cerdacul din frunte dela Hurez.

„*Neamul Românesc*. Anul I. Nr. 16. cu următorul cuprins: Întrunirea liberală dela Brăila de N. Iorga. — Naționalismul „neexcluziv“ al dlui ministru Grădișteanu de N. Iorga. — Alegerile comunale din Botoșani de N. Rautu. — A doua corespondință din Huși de C. Radu. — Pavilionul „etnografic“ al Expoziției de N. Iorga. — Cronică de N. Iorga și alții. I. Din țară: Viligiatura lui Rappaport. Evreii din Ploiești și Ștefan-cel-Mare. Unde fac baie preoții la Râmnicu-Sărat. Interese evreești și noua cale ferată olteană. Un preot ce scrie franțuzește pentru jubileu. Excursii școlare. Ce porcării se dau ca premii „școlărilor silitori“. Un „director“ cu orice preț: dl Ilie Bărbulescu. Șefia electorală a Bucureștilor. Cum se judecă astăzi cu privire la împărțirea funcțiilor. „Olimpicele“ și advocații. Hotelul Nemțoaica și Mitropolia. Veterani ce fug din țară în anul jubilar. Oaspeți și năzbutii la Expoziție. Sălbătăciile zilei. II. Dela românii de peste hotare: Interpelări naționaliste. Știri culturale din Ardeal. Ce zic Rușii de mișcarea Românilor din Basarabia. Știri școlare și culturale din Bucovina. Ultimul măcel din Macedonia.

Proprietar, editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorla de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

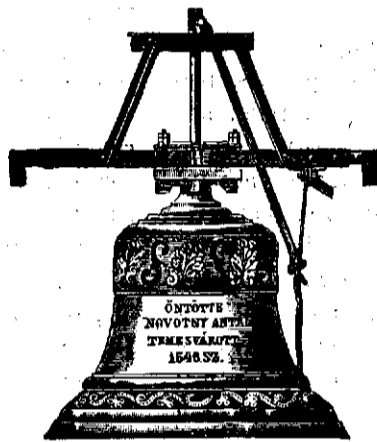
(8) 12-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transilvania“

din Sibiu

(7) 12-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

☼ **contra pericolului de incendiu și exploziune.** ☼
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

☼ **asupra vieții omului** ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 90.981.088 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 c. pentru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că
singur eu pot servi cu apa de:

RĂPĂTI

cea mai excelentă și sănătoasă
apă minerală.

BLAJ,

SALAMON SINBERGER.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

Tatăl nostru

Carte de rugăciuni împreună cu Răspunsurile dela s. Liturgie, cu Troparele și Condacele învierii și ale sărbătorilor de peste an, și Troparele morților. Prețul 32 fileri.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 ”
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 8 cor.
legat 8 ”

ACATISTERIUL

a V. ediție
sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni pentru plotatea fiecărui creștin. Revăzut și completat. — În rugăciuni această carte e un adevărat mângâritor sufletesc, o carte foarte potrivită pentru fiecare. — Costă leg. 1 cor. + 10 fil. porto.

În vara trecută, pe lângă
toată seceta mare ce a fost,
totuși în

Prima colonie
de viță de vie de pe
TÂRNAVĂ

a căreia proprietar e FR. CASPARI,
Mediaș 100, Transilvania,

unica în întreaga Ungaria, vița a fost udată zilnic cu apă în quant de 5 milioane de litre, drept aceea e singura care poate liferă vița de vie frumoasă și trainică.

Catalog ilustrat, cu diferite epistole de recunoștință, să
☼☼ trimite gratis și franco. ☼☼
(25) 10-20

FLORICELE DE CÂMP,
sehițe ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.